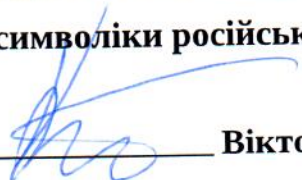

ЗАТВЕРДЖУЮ

**Голова Експертної комісії
Українського інституту національної пам'яті
з питань визначення належності об'єктів
до символіки російської імперської політики**

 Віктор БРЕХУНЕНКО

20 жовтня 2025 р.

**Фаховий висновок щодо належності об'єктів
(географічних об'єктів, назв юридичних осіб та об'єктів права власності,
пам'ятників і пам'ятних знаків), присвячених радянському композитору
Дунаєвському Ісаку Осиповичу (1900–1955), до символіки російської
імперської політики**

Нормативно-правова підстава експертизи: частина 2 статті 6 Закону України «Про засудження та заборону пропаганди імперської політики в Україні і деколонізацію топонімії» № 3005-IX від 21 березня 2023 р. із змінами, внесеними Законом № 3097-IX від 03.05.2023 р.; підпункт 17-3 пункту 4 Положення про Український інститут національної пам'яті, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.11.2014 № 684 «Деякі питання Українського інституту національної пам'яті»; Положення про Експертну комісію Українського інституту національної пам'яті з питань реалізації норм Закону України «Про засудження та заборону пропаганди російської імперської політики в Україні і деколонізацію топонімії», затверджене Наказом Міністерства культури та інформаційної політики України від 25.07.2023 № 399 «Про затвердження Положення про Експертну комісію Українського інституту національної пам'яті з питань реалізації норм Закону України "Про засудження та заборону пропаганди російської імперської політики в Україні і деколонізацію топонімії"» із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства культури та інформаційної політики України № 429 від 15.08.2023 № 429, Наказ Українського інституту національної пам'яті від 05.10.2023 № 35 «Про утворення Експертної комісії з питань визначення належності об'єктів до символіки російської імперської політики».

Визначення термінів у розумінні статті 2 Закону:

російська імперська політика (російська колоніальна політика) – система заходів, що здійснювалися органами управління, збройними формуваннями, політичними партіями, недержавними організаціями, установами, підприємствами, групами чи окремими громадянами (підданими) Російської імперії, Російської республіки, Російської держави, Російської Соціалістичної Федеративної Радянської Республіки, Російської Радянської Федеративної Соціалістичної Республіки, Союзу Радянських Соціалістичних Республік, Російської Федерації, спрямованих на підкорення, експлуатацію, асиміляцію Українського народу;

пропаганда російської імперської політики – публічна глорифікація або виправдання російської імперської політики, поширення інформації, спрямованої на виправдання російської імперської політики, а також публічне використання продукції, що містить символіку російської імперської політики, публічне заперечення злочинів (репресивних заходів) проти Українського народу;

русифікація – складова російської імперської політики, спрямована на нав'язування використання російської мови, пропагування російської культури як вищих порівняно з іншими національними мовами та культурами, витіснення з ужитку української мови, звуження українського культурного та інформаційного простору;

українофобія – дискримінаційні дії, публічно висловлені заклики, у тому числі в медіа, у літературних та мистецьких творах, що заперечують суб'єктність Української держави, української нації, боротьбу проти підкорення, експлуатації, асиміляції Українського народу, а також правомірність захисту політичних, економічних, культурних прав Українського народу, розвитку української національної державності, науки, культури, зневажають питомі етнокультурні ознаки українців, ігнорують українську мову та культуру.

символіка російської імперської політики – символіка, що включає, у тому числі, зображення, пам'ятники, пам'ятні знаки, написи, присвячені особам, які публічно, у тому числі в медіа, у літературних та інших мистецьких творах, підтримували, глорифікували або виправдовували російську імперську політику, закликали до русифікації чи українофобії (крім зображень, пам'ятників, пам'ятних знаків, написів, присвячених особам, пов'язаним із захистом політичних, економічних, культурних прав Українського народу, розвитком української національної державності, науки, культури); зображення гасел, цитат осіб, які публічно, у тому числі в медіа, у літературних та інших мистецьких творах, підтримували, глорифікували або виправдовували російську імперську політику, закликали до русифікації чи українофобії (крім зображень гасел, цитат, пов'язаних із захистом політичних, економічних, культурних прав

Українського народу, розвитком української національної державності, науки, культури), працівників радянських органів державної безпеки всіх рівнів; назви населених пунктів, районів у містах, скверів, бульварів, вулиць, провулків, узвозів, проїздів, проспектів, площ, майданів, набережних, мостів, інших об'єктів топонімії населених пунктів, підприємств, установ, організацій на території України, яким присвоєні імена або псевдоніми осіб, які публічно, у тому числі в медіа, у літературних та інших мистецьких творах, підтримували, глорифікували або виправдовували російську імперську політику, закликали до русифікації чи українофобії (крім зображень, пам'ятників, пам'ятних знаків, написів, присвячених особам, пов'язаним із захистом політичних, економічних, культурних прав Українського народу, розвитком української національної державності, науки, культури).

Предмет експертизи: відповідність об'єктів (географічних об'єктів, назв юридичних осіб та об'єктів права власності, пам'ятників і пам'ятних знаків), присвячених радянському композитору **Дунаєвському Ісаку Осиповичу (1900–1955)**, вимогам Закону України «Про засудження та заборону пропаганди російської імперської політики в Україні і деколонізацію топонімії» (далі – Закон).

Дунаєвський Ісак Осипович (справжнє ім'я **Іцхак-Бер бен Бецалель-Йосеф Дунаєвський; 1900–1955**) – радянський композитор, диригент, один із фундаторів радянської оперети. Заслужений діяч мистецтв (1936), лауреат двох Сталінських премій (Сталінська премія першого ступеня, 1941; Сталінська премія другого ступеня, 1950) та Державних премій СРСР (1941, 1951); народний артист РРФСР (1950).

Народився в м. Лохвиця на Полтавщині. 1918 року закінчив Харківську приватну гімназію, паралельно навчався в музичному училищі по класах скрипки та композиції. 1919 року закінчив Харківську консерваторію, працював диригентом, завідувачем музичною частиною, композитором у Харківському російському драматичному театрі. У 1924 р. був запрошений до Москви музичним керівником естрадного театру «Ермітаж»; з 1926 р. – керівник музичної частини Московського театру сатири. Протягом 1924-1929 років створив 6 оперет. З 1929 р. – музичний керівник Ленінградського театру «Мюзік-холл». Упродовж 1932–1940 років написав музику до 13 кінофільмів. Наприкінці 1937 року очолив правління Ленінградського відділення Спілки радянських композиторів (1937–1941). У 1938 р. обраний депутатом ВР РРФСР від Ленінградської області. З 1943 р. жив у Москві.

В останні роки обіймав посади керівника секції масових жанрів Спілки композиторів СРСР, заступника керівника музичної секції ВОКСа (аббревіатура, Всесоюзное общество культурной связи с заграницей, 1925-1958 – радянська

громадська організація, через яку здійснювалася зовнішня пропаганда та контролювалися зв'язки з іноземцями в СРСР. Офіційно на ВОКС покладалося «ознайомлення громадськості СРСР з досягненнями культури зарубіжних країн та популяризація культури народів СРСР за кордоном, сприяння розвитку та зміцненню дружби та порозуміння між народами СРСР з іншими країнами»; 1958 року перетворено в Спілку радянських товариств дружби та культурних зв'язків із зарубіжними країнами, ССОД) та музичної секції Дому кіно, був членом художньої ради Радіокомітету СРСР, членом правління Спілки композиторів, членом редакційної ради редколегії журналу «Советская музыка» тощо.

Ісак Дунаєвський – автор 12 оперет; 30 драматичних вистав, понад 100 пісень на слова російських поетів В. Лебедева-Кумача, М. Матусовського, Є. Долматовського, Л. Ошаніна та ін. (зокрема музики до «Песня о Родине» («Широка страна моя родная...») (1936), «Песня о Сталине» (1937), «Песня о сталинском наркоме» (1939), «Дорогая моя столица» («Моя Москва») (1942) – з 1995 р. – офіційний гімн Москви).

Автор музики до 28 кінофільмів, серед них низки радянських пропагандистських фільмів, зокрема:

- «Первый взвод» («Западный фронт») (1932) (про діяльність більшовиків у військово-революційному комітеті Західного фронту на фоні переростання Першої світової війни в т. зв. Громадянську війну в Росії);

- «Золотые огни» (1934) (про «боротьбу зі шкідництвом» на радянському заводі в перші роки індустріалізації);

- «Три товарища» (1935) (у фільмі вперше пролунала пісня на музику І. Дунаєвського «Каховка, Каховка, родная винтовка» на слова М. Светлова);

- «Дочь Родины» (1937) (про затримання колгоспниками Радянської Білорусі «фашистських диверсантів», порушників кордонів в середині 1930-х років);

- «Юность командиров» («Выстрел в горах») (1939) (про виховання майбутніх командирів Червоної армії в артилерійській спецшколі);

- «Светлый путь» (1940) (радянська музична кінокомедія, знята по агітаційній п'єсі В. Ардова «Золушка», присвячена стаханівському руху багатостаночниць в текстильній промисловості, де вперше пролунала відома пісня І. Дунаєвського «Марш энтузиастов» на слова д'Актіля);

- «Мы за мир» (1951) (документальний фільм про Третій міжнародний фестиваль молоді у Берліні) тощо.

Станом на сьогодні в державі-агресорі РФ діє низка закладів культури, яким присвоєно ім'я радянського композитора І. Дунаєвського, зокрема:

- Дитяча школа мистецтв імені І. О. Дунаєвського (м. Санкт-Петербург);
- Дитяча музична школа імені І. О. Дунаєвського (м. Москва);
- Дитяча школа мистецтв імені І. О. Дунаєвського (м. Гуково);
- Дитяча музична школа № 13 імені І. О. Дунаєвського (м. Єкатеринбург);
- Дитяча школа мистецтв № 16 імені І. О. Дунаєвського (м. Самара);
- Дитяча школа мистецтв імені Ісаака та Максима Дунаєвських (селище Нізовьє (до 1946 р. Вальдау) на території напівексклаву держави агресора – так званої Калінінградської області РФ, частини території Східної Пруссії, анексованої СРСР згідно з Потсдамськими угодами за підсумками Другої світової війни);
- Дитяча школа мистецтв імені І. О. Дунаєвського (м. Тарко-Сале, Ямало-Ненецький АО РФ).

Ім'я радянського композитора носять також два заклади культури в Україні: Дитяча музична школа імені І. О. Дунаєвського на батьківщині композитора у м. Лохвиці Полтавської області та Дитяча школа мистецтв № 5 імені І. О. Дунаєвського у м. Харкові.

Таким чином, Ісак Дунаєвський є особою, яка публічно, у тому числі в медіа, у літературних та інших мистецьких творах, підтримувала, глорифікувала або виправдовувала російську імперську політику.

На підставі наведеного, **об'єкти (географічні об'єкти, назви юридичних осіб та об'єктів права власності, пам'ятники і пам'ятні знаки), присвячені радянському композитору Дунаєвському Ісаку Осиповичу (справжнє ім'я Іцхак-Бер бен Бецалель-Йосеф Дунаєвський; 1902–1942), відповідно до частини 1 статті 2 Закону належать до символіки російської імперської політики, відтак підлягають перейменуванню та відповідно демонтажу.**

Передбачені чинним законодавством обмеження поширюються лише на віднесені до російської імперської політики об'єкти, **що розміщені/перебувають у публічному просторі.**

Згідно із частинами 2, 3 статті 5 Закону України «Про засудження та заборону пропаганди імперської політики в Україні і деколонізацію топонімії», заборона не поширюється на використання символіки російської імперської політики в Музейному фонді України, Національному архівному фонді України, у приватних колекціях та приватних архівних зібраннях, у бібліотечних фондах

на різних носіях інформації. Заборона не поширюється також на випадки використання символіки російської імперської політики (за умови, що це не призводить до виправдання і глорифікації російської імперської політики): в експозиціях музеїв, на тематичних виставках; у процесі наукової діяльності, зокрема під час проведення наукових досліджень та поширення їхніх результатів у незаборонений законодавством України спосіб; під час показу, опису, реконструкції (зокрема історичної) або в інший спосіб відтворення історичних подій; у творах мистецтва; у посібниках, підручниках та інших матеріалах наукового, освітнього і навчального характеру, які використовуються у навчальному, навчально-виховному і освітньому процесах; в інформаційних, інформаційно-аналітичних програмах та документальних фільмах. Таким чином, передбачені Законом України «Про засудження та заборону пропаганди російської імперської політики в Україні і деколонізацію топонімії» обмеження не поширюються на дослідження життя та творчої спадщини Ісака Дунаєвського, зберігання, купівлю/продаж його творів, експонування пов'язаних з письменником предметів та документів у музейних закладах тощо.

Члени Експертної комісії Українського інституту національної пам'яті з питань визначення належності об'єктів до символіки російської імперської політики:

БРЕХУНЕНКО Віктор Анатолійович

ВЕРБИЧ Святослав Олексійович

ГЕНЕРАЛЮК Леся Станіславівна

ГРЕЧИЛО Андрій Богданович

СКРИПНИК Анатолій Юрійович

СОКИРКО Олексій Григорович